

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Luomutuotannon uudet ehdot - kotieläintuotanto Luomuwwebinaari 23.2.2023

Sisältö

Säädökset

Eläintuotannon ehdot

Luomuvälvontaan ilmoittautuminen

Vuosittainen tuotantotarkastus

Eläintenhoitosuunnitelma

Muistiinpanot

Eläintuotannon luvat

Ruokinta

Tautien ennaltaehkäisy ja hoito

Eläinsuojat

Laidunnus ja ulkoilu

Karjanlanta

Eläintuotannon säädökset

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) 2018/848,

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOASETUS (EU) 2020/464,

KOMISSION DELEGOITU ASETUS (EU) 2020/2146,

KOMISSION DELEGOITU ASETUS (EU) 2021/1691,

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOASETUS (EU) 2021/1165,

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOASETUS (EU) 2021/2119,

MMM laki 1330/2021

MMM asetus 7/2022.

Eläintuotannon ehdot

- Ruokavirasto.fi → Teemat → Luomu → Luomutilat
→ Luonnonmukaisen tuotannon ohjeet ja lomakkeet
 - Tuotantoehdot: nauta, hevonen, sika, lammas, vuohi, siipikarja
- Tuotantoehdot vähimmäisvaatimuksia, joita noudatettava
- Pohjalla eläinsuojelulainsäädäntö, ja luonnonmukainen tuotanto asettaa tiukempia vaatimuksia joiltain osin
- Eläinten kasvatus eri tuotantotavoin
 - Sekä luonnonmukaisesti että tavanomaisesti kasvatettavia eläimiä saa pitää tilalla siinä tapauksessa, että ne ovat eri eläinlajeja
 - Esim. emolehmät luomussa – lampaat tavanomaisia → onnistuu
 - Esim. lypsykarja tavanomaisia – emolehmät luomussa → ei onnistu
- Tuotantoehdot tulee noudattaa aina
 - Muistettava esim. Tilavaatimuksen täyttyminen eläinmäärän kasvaessa

Luomuvalvontaan liittyminen

- Luomuvalvontaan voi liittyä vuoden ajasta riippumatta
- Lue ehdot huolella läpi ja arvioi täyttääkö tilan tuotanto luomuehdot
- Tarvittavat liitteet ja lomakkeet (mm. luomuvalvontaan liittymislomakkeet, pohjapiirrokset, eläintenhoitosuunnitelma)
- Hakemus ELY-keskukseen
 - ☐ Ensimmäinen tarkastus
 - ☐ Hyväksyminen luomuvalvontaan

Eläintuotannon vuosittainen tuotantotarkastus

- Tarkastus vähintään kerran vuodessa (osalle toinen tarkastus, ylimääräinen tarkastus)
 - Osa tarkastuksista voi olla ennalta ilmoittamatta
- Tarkastuksella
 - Tuotevirtakirjanpito (tilalle hankitut, käytetyt ja luovutetut tuotteet)
 - **Yhden tuotteen jäljitettävyys ja tase**
 - Muistiinpanot eläimiä koskevista tiedoista, mm. ulkoilu ja laidunnus
 - Eläintenhoitosuunnitelma
 - Eläintuotannon luvat
 - Muistiinpanot ruokinnasta
 - Eläinmäärät, ostot ja myynnit
 - Eläinten olosuhteet
 - Mahdolliset muutokset

Eläintenhoitosuunnitelma

Eläintenhoitosuunnitelma on osa luomusuunnitelmaa

Eläintenhoitosuunnitelman sisältö:

- Eläinten alkuperä: rotu, määrä, uudistus, hankinta
- Eläinten ruokinta: karkearehut, ostorehut, nuoren eläimen ruokinta
- Hoitokäytännöt: lääkekirjanpito, ennaltaehkäisy, nupoutus...
- Eläinsuojat: pinta-alat, eläinten määrä/tuotantorakennus/karsina...
- Eläinten ulkoilu: laidunnuskausi (pidennetty, normaali) talviulkoilu
- Eläinsuojien puhdistus: käytettävät puhdistusaineet
- Eläintuotantoon liittyvät riskit
- Kuvaus toimintatavasta jos tulee poikkeamia tuotantoehtojen noudattamisessa
- **Muuta huomioitavaa -muutoksia**

Eläintenhoitosuunnitelma - muutokset

Muuta huomioitavaa

- Varastokirjanpidon kuvaus, miten toteutetaan
- Tilalle tulevien tuotantopanosten vastaanottotarkastusten kuvaus
- Tuotteiden takaisinveto ja toiminta, mikäli on tapahtunut poikkeama
- Toiminnan riskien arviointi

Muistiinpanot

Tilalle hankitut tuotantopanokset

- Rehut, vitamiinit, desinfiointi ja pesuaineet

Tilalta luovutetut maataloustuotteet

- Määrä ja vastaanottaja, suoramyynnistä muistiinpanot päivittäin

Eläimiä koskevat tiedot

- Eläinlistat, hankitut eläimet, siirtymävaiheet, luvat

Tilalta luovutetut eläimet

- Luomuna/tavanomaisena: ostaja, lähtöpv, määrä, siirtymävaiheen kesto

Ruokinta

- Ostetut, vaihdetut rehut, tilalla tuotetut, käytetyt rehut, laidunnus, luvat

Lääkekirjanpito

- Mitä, mille eläimelle, varoajat

ELY- keskuksesta haettavat eläinluvat, lomake 9b

- Karjan tai lauman perustaminen ensimmäistä kertaa
- Poikimattomien naaraspuolisten jalostuseläinten hankinta tavanomaisesta tuotannosta enintään 10% (nauta, hevonen), enintään 20% (sika, lammas, vuohi)
- Täysikasvuisten urospuolisten jalostuseläinten hankinta
 - Tarkista onko sopivia eläimiä luomueläinrekisterissä
 - Perustelut hankinnalle (esim. suku, rotu, jalostustekijät, eläinten terveysasiat)
- Poikkeuksena alkuperäisrodut, näille ei tarvita lupaa
 - Nämä voivat olla myös poikineita
- Tavanomaisesti kasvatettujen untuvikkojen hankinta
- Eläimille suoritettavat toimenpiteet (nupouttaminen)
- Sarvien poisto
 - Lupa haetaan yksilöitäville eläimille

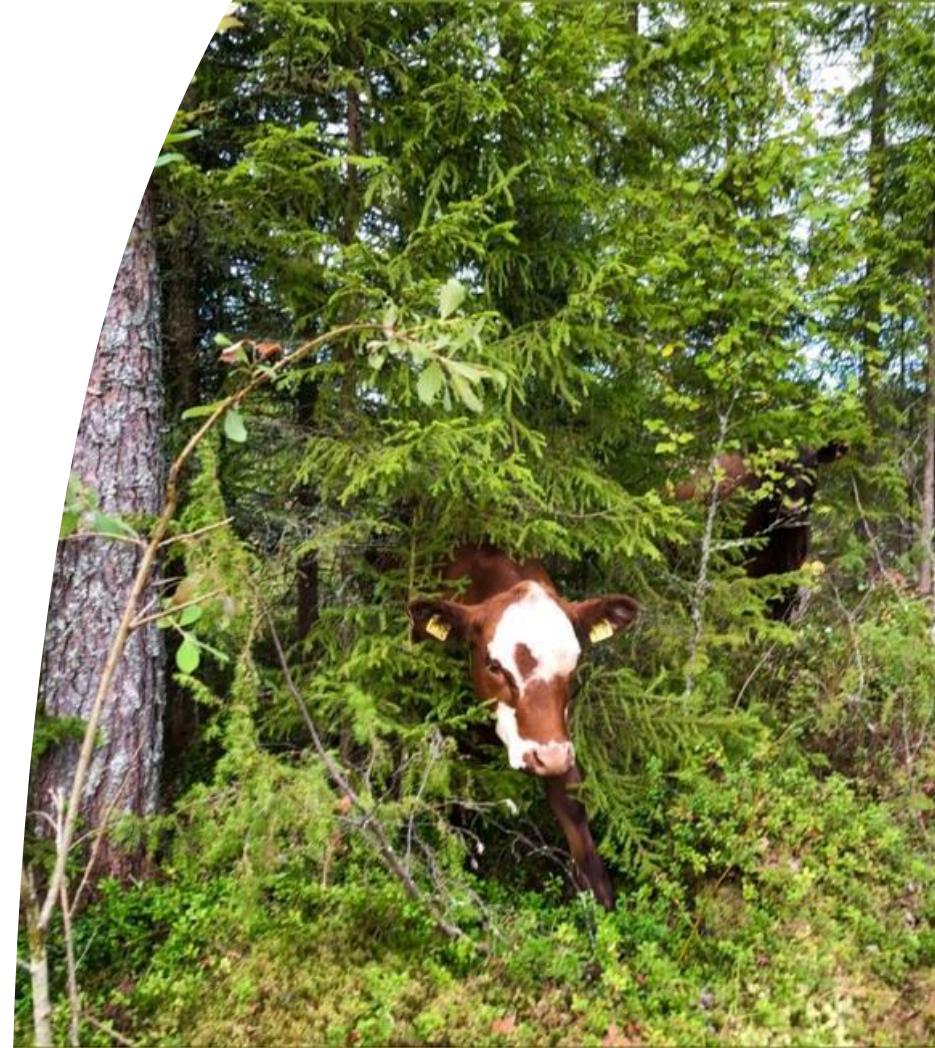
Ruokavirastolta haettavat luvat

- Tavanomaisen valkuaisrehun käyttö enintään 35 kiloa painaville porsaille ja nuorelle siipikarjalle
- Tavanomaisesti tuotetun rehun käyttö poikkeusolosuhteissa
- Karkearehuvaatimuksen (vähintään 60 %) pienentäminen naudoilla, lampailla, vuohilla ja hevosilla poikkeusolosuhteissa
- Luonnonmukaisten eläinten laiduntaminen tavanomaisilla laitumilla, poikkeaminen rakennusten eläintiheydessä sekä sisä- ja ulkotilojen vähimmäispinta-aloissa poikkeusolosuhteissa
- Tavanomaisten eläinten hankkiminen luonnonmukaiseen tuotantoon poikkeuksellisen kuolleisuuden seurauksena

Luomueläinten käytössä olevat alueet – muista ilmoittaa valvontaan

- Myös viljelykierron ulkopuolisilla alueilla (luonnon- ja metsälaitumet ja suojavyyöhykkeet) on noudatettava luomuehtoja
- Ilmoitettava luomuvalvontaan esim. tukihaun yhteydessä
- Huom. myös laitumien vieressä olevat metsäsaarekkeet –ilmoita valvontaan

Ruokinta

- Periaate: luomueläin ruokitaan aina luomurehulla
- Tee laskelmat siirtymävaiherehujen ja tavanomaisten rehujen käytöstä valmiiksi
- Ohjeissa määritelty SV –rehujen osuudet
- Muista tarkistaa luomurehujen saateasiakirjat ja vakuudet!
- Tavanomaisen juomarehun käyttö (esim. karitsat, vasikat): käyttö tulee perustella ja yksilöidä.
 - Eläimen siirtymävaihe alkaa juoton loputtua
 - Poikkeustilanne, joka tulee kuvata eläintenhoitosuunnitelmassa.

Siirtymävaiheen rehu – käyttö ruokinnassa muutokset

SV2 rehua voi käyttää päiväannoksesta enintään 25 % (aiemmin 30%)

Jos SV2 rehu omalla tilalla tuotettua, voi sen määrä olla 100 %

Jos luomukotieläintilalle tulee uusia SV1 lohkoja, niiltä saatavaa rehua voi käyttää eläinten ruokinnassa enintään 20% rehun kokonaismäärästä

- SV1 rehu voi olla (herne, härkäpapu, lupiini, rypsi rapsi, seoskasvusto) ja karkea rehu
- Laiduntamalla, korjaamalla nurmisato, kokoviljasäilörehu tai valkuaiskasvi
- Ei käy: puitava suojavilja, puhtaat viljakasvustot kokoviljasäilörehuna, pikanurmet/-laitumet

Ruokinta ja muutokset aiempaan

Kasvinsyöjien ruokinnassa rehuomavaraisuusaste on 60%

Tämä nousee 70 prosenttiin 1.1.2024

Sikojen ja siipikarjan ruokinnassa rehuomavaraisuusaste on vähintään 30%

Enintään 35 kiloisten sikojen ja nuoren siipikarjan ruokinnassa käytettävien tavanomaisten valkuaisrehujen (5 %) osalta on lupa haettava Ruokavirastolta. (päättyy 31.12.2026)

Nuorten eläinten ruokinta

- Juottovaatimus
 - 90 päivää naudoilla ja hevosilla
 - 45 päivää lampailla
 - 8 viikkoa vuohilla
 - 40 päivää sioilla.
- 1. Oman emän maidolla – 2. saman eläinlajin maidolla – 3. toisen eläinlajin tuottama maito
- Jos luomujuomarehua ei saatavilla ja poikkeustapauksessa juotetaan esim. tavanomaisella juomarehulla – eläimen siirtymävaihe alkaa juomarehun antamisen loputtua
 - Kirjaa eläin ja juomarehun käyttöaika
 - Eläintenhoitosuunnitelmaan kuvaus poikkeustilanteista

Muut sallitut aineet

- Kivennäisrehut
 - Sallitut kivennäiset ja hivenaineet liitteessä I ja II
 - [rehu--ja-lisaaineliitteet-fi-23.1.2023.pdf \(ruokavirasto.fi\)](#)
- Vitamiinit
 - Märehtijöille sallitaan A- D- ja E-vitamiinien antaminen
- Poikkeukset
 - Häätätilanteet: Ruokavirasto voi sallia erityisissä häätätilanteissa poikkeuksia tavanomaisen rehun käyttöön

Tautien ennaltaehkäisy ja eläinlääkintä

- Eläimen sairastuessa tai loukkaantuessa, eläin hoidettava asianmukaisesti
- Lääkintään vain tuotantoeläimille sallittuja lääkevalmisteita
- Lääkehoitoihin ei lasketa loislääkitystä, rokotteita eikä pakollisia taudinhävittämisohjelmiin kuuluvia lääkityksiä
- Lääkehoitoihin ei myöskään lueta homeopaattisia tai fytoterapeuttisten valmisteiden käyttöä
- **Varoaika eläimistä saataville elintarvikkeille kaksinkertainen ja aina vähintään 48 tuntia**
 - **Myös 0 - varoajalliset lääkkeet**

Lääke	Valmisteen virallinen myyntiluvassa oleva varoaika	Luomussa käytettävä varoaika
Kipulääke	Maito:0 vrk Teurastus x vrk	Maito 48 tuntia Teurastus 2*x vrk; aina vähintään 48 tuntia
Rauhoitteet, puudutteet (teurasvaroaika eri valmisteilla vaihtelee)	Maito:0 vrk Teurastus 0 vrk <u>tai</u> Teurastus x vrk	Maito: 48 tuntia Teurastus: 48 tuntia <u>tai</u> Teurastus 2*x vrk; aina vähintään 48 tuntia

Lisääntymismenetelmät ja eläimille suoritettavat toimenpiteet

- Pohjalla eläinsuojelulainsäädäntö
- Keinosiemennys sallittu, alkion siirto ei
- Nupoutus sallittu – lupa haettava
 - Toimenpiteestä tulee olla merkinnät eläimiä tai lääkintää koskevassa kirjanpidossa
- Sarvien poisto – lupa haettava

Eläinsuojat

- Ikkunan tai muun valoa läpäisevän materiaalin tulee olla **noin** 5 % lattiapinta-alasta (ennen vähintään 5 %)
- Kiinteä ala ennallaan (1/2 nauta, lammas, vuohi, sika ja hevonen)
- Eläinten kiinni kytkeminen ja eläinten pitäminen kääntymisen estävissä häkeissä on kielletty
- Poikivaa eläintä ei saa pitää kiinni kytkettynä
- Tuotanto-ohjeissa tarkemmin eläinlajikohtaiset:
 - Eläinsuojien vaatimukset
 - Ulkojaloittelualueiden määritykset
 - Sisä- ja ulkotilojen vähimmäisvaatimukset (m²/eläin)
 - Poikkeus koskien hätätilanteita

Tilavaatimukset

- Nauta: ei muutoksia pinta-aloihin
 - Eläinten käytettävissä oleva tila= eläin pystyy seisomaan ja liikkumaan esteettä (taulukko 1)
- Lammas ja vuohi: ei muutoksia (taulukko 2 ja 3)
- Huomioi eläinmäärää lisätessä, että luomuehtojen tilavaatimukset täyttyvät
- Sika muutoksia (taulukko 4)
- Siipikarja muutoksia (taulukko 5-7)
- Broilerit (taulukko 8 ja 9)
- [taulukot-1-14-2.2.2022.pdf \(ruokavirasto.fi\)](#)

Kuivikkeet

- Kuivikkeena olki, tai muu luonnonmateriaali
- Voidaan käyttää myös turve, hiekka, tavanomaisen viljan olki, tavanomaisesti tuotettua ruokohelpeä, sahateollisuuden sivutuotteita ja tavanomaisen heinänsiemenen puinnin yhteydessä syntynyttä olkea

Eläinten kytkeminen

Pääsääntönä kielletty

Poikkeus:

- Yksittäisen eläimen kytkeminen (esim. eläimen hoito tai työntekijän turvallisuuden vaarantuminen)
- Nautojen kytkettynä pitäminen parsinavetoissa
 - Poikkeuslupa ELY-keskuksesta (haettava uudelleen)
 - Lupa voidaan myöntää, jos tilalla pidettävien nautojen määrä on enintään 50, lukuunottamatta nuoria alle 6 kk ikäisiä nautoja (aiemmin jos eläinten määrä enintään 30 ey)
 - Laitumelle päivittäin ja talviaikaan vähintään 2 krt/vko

Laidunnus ja ulkoilu

- Periaate: laidunkaudella tulee kaikkien nautojen, lampaiden ja hevosten päästä päivittäin laitumelle aina kun olosuhteet sallivat
- Luomuelämällä on oltava aina sääolosuhteiden ja vuodenaikojen ja maanpinnan tilan salliessa jatkuva pääsy ulkojaloittelualueelle, mieluiten laitumelle
- Milloin aloittaa laidunnus: heinäkuu on myöhäistä...
- Luomuun siirtymistä mietittäessä suunniteltava valmiiksi toteutus

Laidunnus ja ulkoilu

Yli vuoden ikäiset sonnit

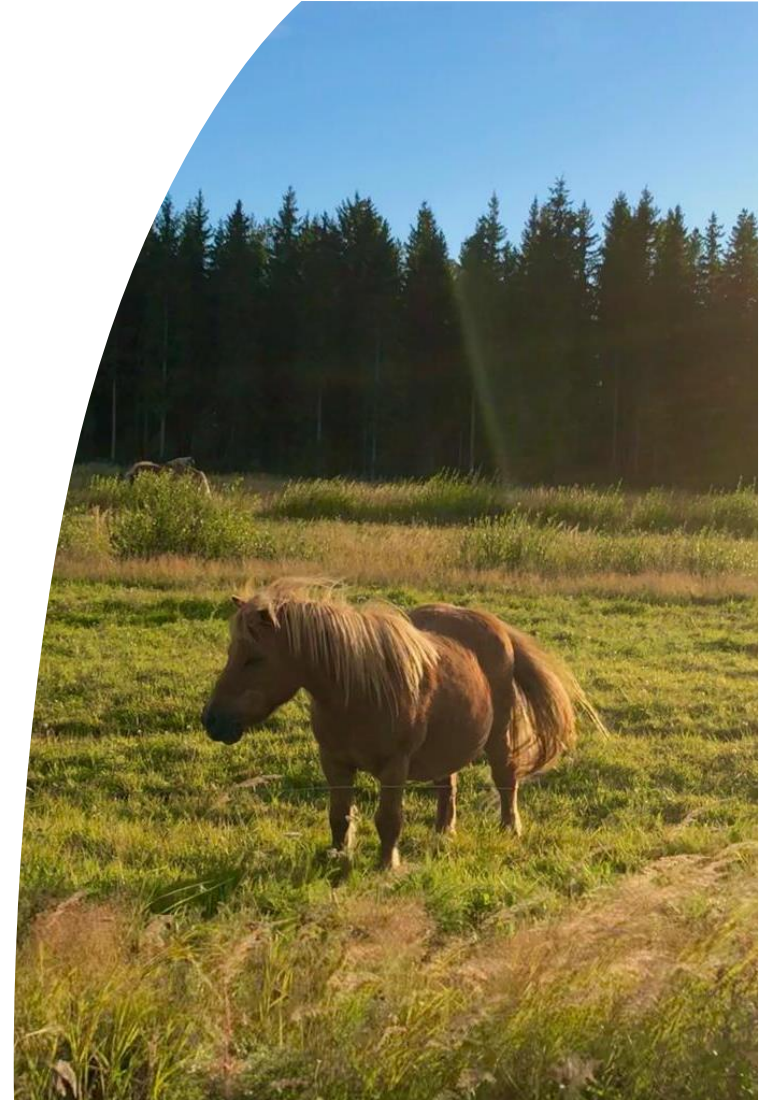
- Tulee päästä päivittäin vähintään ulkotarhaan tai jaloittelu alueelle
- Edellytetään talviaikaan päivittäistä ulkoilua.
- (Aiemmin sallittiin 3 kk loppulihotus sisätiloissa)

Ruokaviraston tulkinta laidunkauden pituudesta

- Yhtäjaksoinen laidunkausi eteläisessä suomessa vähintään 4 kk, pohjoisessa n. 1 kk lyhyempi (Pohjoinen Suomi: Lappi, Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa)
 - 3 kk laidunnus --> talviaikaan ulkoilu 2 krt/vko
- Jos tilalla käytössä pidennetty laidunnus vähintään 2 vk pidempi kuin normaali laidunkausi (Pohjois-Pohjanmaalla 3,5 kk)
 - Ei tarvitse talviaikaista ulkoilua

Ruokavirasto ohjeistaa:

- Mikäli eläimet ovat laidunkaudella tuotantoehtojen vastaisesti sisätiloissa tai tarhoissa/ulkojaloittelualueilla (lukuun ottamatta: sairaat eläimet ja yli yksivuotiaat sonnit, myös mahdolliset tilapäiset poikkeukset johtuen sääolosuhteista ja maaperän kunnosta),
- → asiasta mahdollisimman pian tehtävä ilmoitus perusteluineen ELY-keskukseen.

Yleiset poikkeukset ulkoiluvaatimukseen

- Ei muutoksia
- Ei talviulkoilutusta, jos
 - eläimet pääsevät laidunkaudella päivittäin laitumelle
 - Eläimiä ei kytketä
 - Käytössä pidennetty laidunkausi (vähintään 2 viikkoa alueen normaalilaidunkautta pidempi: Pohjois-Suomi 3,5 kk)
- Sääolosuhteet
- Maaperän kunto

Poikkeukset lampaat ja siipikarja

- Poikkeus lampaiden ympärivuotisen ulkoilun vaatimukseen: syksyllä laidunkauden jälkeen syntyneiden karitsoiden ja kilien tulee ulkoilla talvella sääolosuhteiden salliessa, mikäli ne teurastetaan ennen seuraavaa laidunkautta
- Ulkoilu siipikarja: tulee olla jatkuva pääsy ulkojaloittelu alueelle, vähintään toukokuusta lokakuuhun (mikäli lainsäädännöllä ei aseteta rajoituksia)
 - Siipikarjan osalta tarkempia määrittelyksiä ohjeissa.

Karjanlanta

- Tuotantoyksikössä voi olla enintään 2 ey/ha
- Jos peltoala ei ole riittävä, on esitettävä kirjallinen sopimus lannan levittämisestä toisen luomutilan kanssa

Yhteystiedot:

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Veteraanikatu 1, PL 86

90101 Oulu

Asiantuntija Johanna Honkanen

p. 0295 038 058

Asiantuntija Anna-Leena Vierimaa

p. 0295 038 073

luomu.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi